Образецът на резюме на цялостна предварителна оценка на въздействието влиза в сила от 01 януари 2021 г.

РЕЗЮМЕ НА ЦЯЛОСТНА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО	
Институция: Министерство на правосъдието	**Нормативен акт:** Проект на Закон за прозрачност и почтеност в управлението
Период на извършване на оценката: м. юли 2025 г. – м. август 2025 г.	○ Национално ○ Европейско ○ Национално и европейско ◉ Международно *От какво ниво възниква необходимостта от предприемане на действието?*
Лице за контакт: Диана Боева – държавен експерт в дирекция „Съвет по законодателство“ Даниела Белчина – държавен експерт в дирекция „Съвет по законодателство“	**Телефон и ел. поща:** 02/ 9237 338 02/9237 311

1. Проблеми, цели и варианти на действие

1.1. Проблем/проблеми за решаване:

Проблем 1 „Липса на съвременна правна рамка на лобистката дейност в България, която да отчита водещите тенденции и наличните добри практики за регламентиране на прозрачността и публичността на лобирането като една от демократичните форми за представителство и постигане на правомерни обществени, групови и частни интереси.“

Свободният и открит достъп на обществото до управлението в най-широк смисъл, включително до законодателната и изпълнителната власт с оглед на защитата на различни легитимни интереси и цели е съществен елемент от ефективното функциониране на демокрацията в съвременните общества.

Участието на гражданите в процеса на подготовка и вземане на управленски решения и формулиране на политики се осъществява чрез различни форми на представителство и начини на въздействие върху публичните власти като застъпничество, консултиране чрез предоставяне на информация и експертиза, представяне на становища по конкретни въпроси от обществения дневен ред и пр. Такава легитимна практика е и лобирането пред публичните власти в полза на заинтересованите лица и групи при формулиране на политики и вземане на решения от оправомощените органи.

Въпреки че лобирането само по себе си се приема за легитимна дейност, когато се извършва при неравнопоставени условия и по непрозрачен начин, може да се превърне в нелегитимно влияние. Използването на значим финансов ресурс за целите на една лобистка

кампания би могло да „заглуши“ застъпничеството за други групови и обществени интереси при формулирането на публичните политики.

Именно за да се поддържа равнопоставеност в представителството на различните категории интереси – обществени, групови и частни, водеща тенденция сред страните-членки на Европейския съюз (ЕС) и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) е прилагането на ясни правила за прозрачност на лобистката дейност и ангажимент на публичните институции да способстват за равнопоставената конкуренция на интереси в обществения живот. От тази гледна точка все по-нарастваща е необходимостта от изграждане на съвременна правна рамка на лобистката дейност в България, която да отчита водещите тенденции и наличните добри практики за регламентиране на прозрачността и публичността на лобирането като една от демократичните форми за представителство и постигане на правомерни обществени, групови и частни интереси.

Лобизмът по своята същност е важен инструмент за противодействие на корупционните практики, тъй като препятства нерегламентираните начини за въздействие върху оправомощените представители на публичната власт от заинтересовани участници (граждани, бизнес и др.), които са публично невидими и непроследими. Лобирането позволява по предвидим, точно уреден и конкурентен начин да се осъществява взаимодействие между заинтересованите граждани и организации и институциите по повод на техни решения и конкретни политики. Основна отлика между прозрачното, регулирано лобиране и нелегитимното лобиране или лобиране при неравнопоставени условия е в публичността на аргументацията, проследимостта на контактите между лобистите и представителите на публичната власт, видимостта към действителните аргументи и основания за взетите решения.

Прозрачното и регулирано лобиране следва да се развива на основата на ясни процедури. Регулацията цели да се преодолеят опитите за неправомерно или неравноправно въздействие от заинтересовани организации и лица спрямо представителите на властта, да създаде ред за коректно и прозрачно осъществяване на контакти между представителите на публичната власт и заинтересованите страни по повод на теми от техен интерес. Липсата на уредба по същество стимулира нередностите във взаимодействието и не позволява проследяване на процеса по вземане на решения, както и събиране на статистическа информация. **Отсъствието на гаранции за прозрачност при взаимодействието между заинтересованите страни и държавните институции води до натоварване на понятието за лобизъм с негативно съдържание и до асоциирането му с корупция.** Съответно създаването на правила за легитимно лобиране като начин за взаимодействие между заинтересованите страни и публичната власт ще, препятства корупционните практики и ще доведе до преодоляване на негативния контекст на понятието. **В този смисъл законопроектът, уреждащ лобизма, е практически антикорупционен инструмент, с който страната ни не само изпълнява конкретни предписания по пътя ни към присъединяване към ОИСР, но също така подобрява качеството на публичната среда чрез стимулиране на активно участие на гражданите и бизнеса по всички теми на публичния дневен ред.**

Към настоящия момент в Република България не е налице законодателство, което регулира лобистките дейности по същество.

През последните 20 години темата се появява неколкократно в българския обществен и политически дневен ред. Могат да бъдат посочени следните законодателни предложения, подготвени с цел създаване на нормативна уредба за лобистките дейности:

- Законопроект за публичност и регистрация на лобистите и лобистката дейност със сигнатура № 254-01-66 от 23.07.2002 г.[1];

- Законопроект за публичност на лобистката дейност със сигнатура № 854-01-50 от 16.05.2008 г.[2];

- Законопроект за лобистката дейност със сигнатура № 853-16-13 от 24.10.2008 г.[3];

- Законопроект за публичност на лобизма със сигнатура № 554-01-53 от 19.03.2015 г. [4]

Посочените законопроекти не са приети от Народното събрание, като на неговата интернет страница е достъпно информационно досие за тях.

Въпросът за регулиране на лобистките дейности е поставен отново на дневен ред с Плана за изпълнение на мерки в отговор на препоръките и посочените предизвикателства, съдържащи се в Доклада на Европейската комисия (ЕК) от 30 септември 2020 г. относно върховенството на закона за 2020 г., одобрен с Решение на Министерския съвет № 806 от 6 ноември 2020 г. В изпълнение на решението на Министерския съвет е сформирана работна група, която да проучи добрите европейски практики в областта на регулирането на лобизма и да изготви концепция за регулация на лобизма в съответствие с препоръките на ЕК и действащите международни стандарти на Съвета на Европа и ОИСР, която да послужи като основа за изготвяне на законопроект.

Проучването на добрите практики, разработването и обсъждането на концепция и предлагането на законодателни мерки за уреждане на лобистките дейности в Република България е заложено като мярка и в Пътната карта за изпълнение на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021 – 2027 г.), приета с Решение № 235 на Министерския съвет от 19 март 2021 г. Нуждата от регулация на лобизма се констатира и в доклада за Република България от Петия кръг на оценка на Групата държави срещу корупцията (GRECO) към Съвета на Европа[5].

В годишните си доклади относно върховенството на закона за 2021 г. и 2022 г. Европейската комисия продължава да напомня, че в България все още липсва специална нормативна уредба в областта на лобирането. В третия Годишен доклад за върховенството на закона за 2022 г. по отношение на ситуацията в България, Комисията акцентира за липсата на конкретно задължение за регистриране на лобистите или за деклариране на контакти между длъжностните лица и лобистите. В този контекст е направена оценка за включването на ключови етапи[6] за регулиране на лобистките дейности в Националния план за възстановяване и устойчивост, като в резултат на това се очаква приемането на законодателни мерки.

В процеса по присъединяване към ОИСР, България е поела ангажимент за осигуряване на съответствие на националното законодателство с препоръките на Организацията и в частност с

[1] https://parliament.bg/bg/bills/ID/10431

[2] https://parliament.bg/bg/bills/ID/8383

[3] https://parliament.bg/bg/bills/ID/8471

[4] https://parliament.bg/bg/bills/ID/15283

[5] https://www.justice.government.bg/home/index/b077ecd1-b550-475b-836c-2e48b648efa8

[6] Съгласно чл. 2 от Регламент (ЕС) 2021/241 на ЕП и на Съвета от 12 февруари 2021 година за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост „ключови етапи и цели“ означава измерване на напредъка за постигането на дадена реформа или инвестиция, като ключовите етапи (milestones) са качествени постижения, а целите (targets) са количествени постижения. Ключовият етап „Влизане в сила на законодателни мерки за регулиране на лобистки дейности“ е част от Реформа С10.R2: Противодействие на корупцията.

В НПВУ е предвидено законодателните мерки за регулиране на лобизма да се базират на добри практики от другите европейски държави, като съгласно подписаните между България и ЕК оперативни договорености за отчитане на изпълнението на етапа, следва да бъде приложено и копие на Концептуална бележка на добрите практики на други държави членки за регулиране на лобистки дейности.

Препоръка на Съвета относно принципите за прозрачност и почтеност в лобирането (OECD/LEGAL/0379).

Препоръката за прозрачност и почтеност в лобирането и оказването на влияние е приета от Съвета на ОИСР на 18 февруари 2010 г. (под името „Препоръка за принципите на прозрачност и почтеност при лобирането“) по предложение на Комитета по публично управление (КПУ). Препоръката е първият международен стандарт, който разглежда рисковете, свързани с прозрачността и почтеността при лобистките практики. Препоръката е преразгледана от Съвета на ОИСР, който заседава на министерско равнище на 3 май 2024 г., за да отрази променящия се пейзаж на лобирането и влиянието и да помогне на участниците в правителството, бизнеса и гражданското общество да укрепят рамките за прозрачност и почтеност при изготвянето на политики.

Констатирана е необходимост от международен стандарт за лобирането.

Участниците в лобирането и оказването на влияние представляват валидни интереси и предоставят на вниманието на създателите на политики така необходимите прозрения и данни по всички политически въпроси. Подобен приобщаващ процес на изготвяне на политики предоставя възможности за по-информирани и в крайна сметка по-добри политики. Данните обаче показват, че процесът на изготвяне на политики не винаги е приобщаващ. Понякога може да се наблюдава монополно влияние на тези, които са финансово и политически силни, за сметка на тези, които разполагат с по-малко ресурси. Доказателствата показват също, че политиките могат да бъдат неправомерно повлияни чрез предоставяне на пристрастни или лъжливи доказателства или данни, както и чрез манипулиране на общественото мнение. Публични политики, които са погрешно информирани и отговарят само на нуждите на група със специални интереси, могат в крайна сметка да доведат до политики, които не винаги са от полза за обществото.

По този начин разработването на препоръката е част от широк набор от инициативи на ОИСР, предизвикани от финансовата криза от 2008 г., за определяне на стандарти за по-силна, по-чиста и по-справедлива икономика и за избягване на вземането на политически решения в интерес на по-силните във финансово и политическо отношение.

Препоръката е разработена от Комитета по публично управление (КПУ) въз основа на прегледани данни и опит в областта на държавното регулиране и саморегулирането от страна на лобистите. Тя също така отразява мненията на широк кръг органи на ОИСР и заинтересовани страни, с които КПУ се консултира, включително законодатели, представители на частния сектор, лобистки асоциации, организации на гражданското общество, синдикати, мозъчни тръстове и международни организации.

В съответствие със заключенията на доклада до Съвета от 2021 г. препоръката е преразгледана през 2024 г., за да се увеличи нейната значимост и въздействие.

Преразглеждането отразява заключенията от Доклада от 2021 г.[7] и последвалата обширна обратна връзка от съответните политически общности на ОИСР, както и обществената консултация и консултацията със заинтересованите страни, която беше проведена през ноември-декември 2022 г. Целта на преразглеждането е да се предоставят конкретни насоки за правителствата относно изграждането или укрепването на съгласувана, всеобхватна, ефективна и приложима система за ограничаване на рисковете от неправомерно влияние и монополно положение при вземането на решения в публичния сектор, съобразена с по-широките

[7] https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/05/lobbying-in-the-21st-century_bb7a371a/c6d8eff8-en.pdf

политически и регулаторни рамки, и да се гарантира нейното правилно прилагане, спазване и преглед.

Препоръката е от ключово значение за повишаване на осведомеността и популяризиране на значението на стандартите за лобиране, както за осигуряване на прозрачността и почтеността при вземането на решения в публичния сектор.

Съгласно изготвената самооценка по Препоръката за съответствие на националното законодателство, политиките и практиките на Република България са в частично съответствие:

Актуалният преглед на нормативната уредба, относима към осигуряване на съответствието на националното законодателство с принципите за прозрачност и почтеност в лобирането, залегнали в Препоръката[8], показва следното:

Едно от изискванията на Препоръката, е изграждането на ефективна и справедлива рамка за откритост и достъп, като на всички заинтересовани страни държавите следва да осигурят справедлив и равен достъп до разработването и прилагането на публични политики.

Относими към тази препоръка са различни актове на националното законодателство:

- Законът за нормативните актове (ЗНА) урежда общите правила за подготовката, издаването и прилагането на нормативните актове. Изработването на проект на нормативен акт се извършва при зачитане на принципите на необходимост, обоснованост, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност и стабилност.

В процеса по изработване на проект на нормативен акт задължително се провеждат обществени консултации с гражданите и юридическите лица. За тази цел през 2008 г. е създаден Портал за обществени консултации – https://strategy.bg/. За улесняване на обществените консултации са разработени стандарти за тяхното провеждане. Обществените консултации са двупосочен процес на комуникация между органите на властта и гражданите, чрез който и двете страни се информират за своите гледни точки по въпроси и предложения при изготвянето на нормативни и ненормативни актове, което осигурява на гражданите и юридическите лица възможността да влияят на решенията, вземани от държавните органи. Провеждането на обществени консултации е предвидено като изискване както в нормативни актове с общ характер и хоризонтално действие, така и в множество нормативни актове, чиито предмет е ограничен в рамките на определен отрасъл.

От 2006 г. институциите предприемат редица инициативи за по-ефективно включване на гражданите в управленския процес. През 2007 г. (в сила от 2008 г.) са приети и законодателни промени, предвиждащи задължение за публикуване на проектите за нормативни актове преди тяхното приемане, като на заинтересованите лица е предоставена възможност от най-малко 14-дневен срок за предложения и становища по проекта. През 2016 г. бе усъвършенствана процедурата за провеждане на обществени консултации с гражданите и юридическите лица при изработването на проекти на нормативни актове и при извършването на предварителна оценка на въздействието. Минималният срок за предложения и становища е увеличен на 30 дни, като само в изключителни случаи и мотивирано се допуска определяне на по-кратък срок, който обаче не може да бъде по-малко от 14 дни.

- Законът за администрацията (ЗА) определя общите принципи, въз основа на които администрацията осъществява своята дейност, както и задължението на органите на държавната власт да извършват консултации със социални партньори, с представители на частния сектор и с

[8] ОИСР, Препоръка на Съвета относно принципите за прозрачност и почтеност в лобирането, OECD/LEGAL/0379; Recommendation of the Council on Principles for Transparency and Integrity in Lobbying [OECD/LEGAL/0379]; https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0379.

представители на гражданското общество. ЗА регламентира и реда, условията и организационните форми, чрез които Министерският съвет, министрите, председателите на държавни агенции и изпълнителните директори на изпълнителни агенции могат да създават консултативни органи, с възможност да включват и представители на граждански организации.

Съгласно ЗА Министерският съвет може да сформира съвети като постоянни консултативни органи на правителството, които гарантират координация в рамките на изпълнителната власт, както и сътрудничество с останалите органи на властта, органите на местното самоуправление и неправителствените организации при формулирането и прилагането на националната политика в съответната област или по особено важни въпроси от обществено значение.

Според Препоръката държавите следва да осигурят адекватна степен на прозрачност, за да гарантират, че публичните служители, гражданите и бизнесът могат да получат достатъчно информация за лобистките дейности. Съгласно действащата нормативна уредба:

- За постигане на адекватна степен на прозрачност по отношение на финансирането на политическата дейност в Закона за политическите партии в периода 2000-2011 г. са въведени важни промени в уредбата на посочената дейност. В съответствие с броя на получените гласове, парламентарно представените партии и коалиции получават бюджетна субсидия. Бюджетна субсидия получават и политическите партии, събрали най-малко едно на сто от гласовете на последните парламентарни избори. Размерът на държавната субсидия се определя ежегодно от Народното събрание със Закона за държавния бюджет. Годишните отчети за разходите на политическите партии следва да се подадат до 31 март на следващата година към Сметната палата. Партия, която не подаде своя годишен отчет, се лишава от държавна субсидия и от възможност за участие в следващи избори. Наложено е и изискване за публикуване на списък със спонсорите и даренията. Забранени са даренията от юридически лица.

- В Закона за противодействие на корупцията (ЗПК) (обн., ДВ, бр. 84 от 6 октомври 2023 г.) е предвидено задължение всички лица, заемащи публични длъжности, изчерпателно изброени в чл. 6, ал. 1, т. 1-52 от ЗПК, да подават декларации за имущество и интереси. Лицата, заемащи публични длъжности, подават декларация за имущество и интереси и декларация за промяна в декларираните в нея обстоятелства в частта за интересите и за произхода на средствата при предсрочно погасяване на задължения и кредити. Задължените лица подават пред Комисията за противодействие на корупцията декларации за имущество и интереси при встъпване в длъжност (встъпителна декларация); ежегодна декларация; при освобождаване от длъжност (финална декларация); при изтичане на една година след подаване на финалната декларация (втора финална декларация); декларация при промяна в декларираните обстоятелства в частта за интересите и за произхода на средствата при предсрочно погасяване на задължения и кредити. Задължените лица декларират също имуществото и доходите на своите съпрузи, освен при фактическа раздяла. Декларират се и имуществото и доходите на лицата, с които заемащите публични длъжности се намират във фактическо съжителство на съпружески начала. Подлежат на деклариране и имуществото и доходите на ненавършилите пълнолетие деца, освен когато задълженото лице не упражнява родителски права.

В глава осма „Конфликт на интереси“, раздел II са регламентирани забрани и ограничения, свързани с изпълнението на публична длъжност (чл. 76 и чл. 77)[9]. В раздел IV от същата глава са регламентирани ограниченията след освобождаване от публична длъжност (чл. 86 и чл. 87)[10].

- В Правилника за организацията и дейността на Народното събрание се предвижда, че законопроектите с мотивите към тях и предварителната оценка на въздействието, внесени до председателя на Народното събрание, се регистрират незабавно в публичен регистър „Законопроекти“ - https://www.parliament.bg/bg/bills. За всеки законопроект се образува информационно досие, което отразява процеса на обсъждане на проекта в Народното събрание и се попълва служебно до приемането или отхвърлянето му.

- При определени обстоятелства съществува опасност лобирането да се доближи до търговия с влияние, което е престъпление в много страни, включително в България. Страната ни криминализира както активната, така и пасивната търговия с влияние – чл. 304б от Наказателния кодекс, което е в съответствие с действащите международни актове за борба с корупцията.

Според Препоръката държавите следва да насърчават култура на почтеност в публичните организации и вземането на решения, като предоставят ясни правила и насоки за поведение на държавните служители.

- През 2020 г. е приет Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация, с който се определят правилата за поведение на служителите в държавната администрация и има за цел да повиши общественото доверие в техния професионализъм и морал, както и да издигне престижа на държавната служба. В съответствие с кодекса служителите в държавната

[9] **Чл. 76**. Лице, заемащо публична длъжност, няма право да участва в подготовката, обсъждането, приемането, издаването или постановяването на актове, да изпълнява контролни или разследващи функции или да налага санкции в частен интерес. Такова лице няма право да сключва договори или да извършва други дейности в частен интерес при изпълнение на правомощията или задълженията си по служба.

Чл. 77. (1) Лице, заемащо публична длъжност, няма право да се разпорежда с държавно или общинско имущество, да разходва бюджетни средства, включително средства от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава, да издава удостоверения, разрешения или лицензии или да осъществява контрол по тези дейности в интерес на юридически лица с нестопанска цел, търговски дружества или кооперации, в които то или свързани с него лица са членове на орган на управление или контрол, управители, съдружници или притежават дялове или акции.

(2) Забраната по ал. 1 се прилага и по отношение на свързани със заемащия публичната длъжност лица, които са еднолични търговци.

(3) Лице, заемащо публична длъжност, няма право да извършва дейностите по ал. 1 и в интерес на юридически лица с нестопанска цел, търговски дружества или кооперации, в които то е било член на орган на управление или контрол, управител, съдружник или е притежавало дялове или акции една година преди датата на избирането или назначаването му, или докато заема длъжността.

[10] **Чл. 86**. (1) Лице, което е заемало публична длъжност, няма право в продължение на една година от освобождаването му от длъжност да сключва трудови договори, договори за консултантски услуги или други договори за изпълнение на ръководни или контролни функции с търговските дружества, едноличните търговци, кооперациите или юридическите лица с нестопанска цел, по отношение на които в последната една година от изпълнението на правомощията или задълженията си по служба е осъществявало действия по разпореждане, регулиране или контрол или е сключвало договори с тях, както и да е съдружник, да притежава дялове или акции, да е управител или член на орган на управление или контрол на такива търговски дружества, кооперации или юридически лица с нестопанска цел.

(2) Ограниченията се прилагат и за търговските дружества, свързани с дружествата по ал. 1.

Чл. 87. (1) Лице, заемало публична длъжност, което в последната една година от изпълнението на правомощията или задълженията си по служба е участвало в провеждането на процедури за обществени поръчки или в процедури, свързани с предоставяне на средства от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава, няма право в продължение на една година от освобождаването си от длъжност да участва или да представлява физическо или юридическо лице в такива процедури пред институцията, в която е заемало длъжността, или пред контролирано от нея юридическо лице.

(2) Забраната за участие в процедури за обществени поръчки или в процедури, свързани с предоставяне на средства от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава, се прилага и за юридическо лице, в което лицето по ал. 1 е станало съдружник, притежава дялове или е управител или член на орган на управление или контрол след освобождаването му от длъжност.

администрация следва да изпълняват своите задължения, да осъществяват своята дейност при спазване на принципите за законност, безпристрастност, политически неутралитет и отчетност, както и да не допускат поведение, което ги въвлича в корупция. При неспазване на нормите на поведение в този кодекс служителите в държавната администрация носят дисциплинарна отговорност съгласно Закона за държавния служител и Кодекса на труда.

- През 2023 г. е приет Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, с който се уреждат условията, редът и мерките за защита на лицата в публичния и в частния сектор, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения на българското законодателство или на актове на Европейския съюз, които застрашават или увреждат обществения интерес, както и редът и условията за подаване и разглеждане на такива сигнали или публично оповестена информация. Законът се прилага и за лица, свързани с лицата, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения. Насърчаването на служителите да съобщават за нередности и защитата им, когато го правят, е от съществено значение за защитата на обществения интерес и за насърчаване на културата на публична отчетност и почтеност.

Разгледаната нормативна уредба показва системен подход на националния законодател за осигуряване на публичност и прозрачност при разработването и прилагането на публични политики. Посочените нормативни актове макар да уреждат отделни аспекти на публичността, не са насочени към създаване на цялостна правна уредба на лобизма. Направеният в самооценката анализ показва, че нормативното регулиране на лобизма (представителството на интереси) е извън предмета на изброените по-горе нормативни актове. В тях той не е дефиниран, нито са уредени условията, при които се осъществява, и изискванията към тази дейност. Ето защо е констатирана необходимост от предприемане на последващи действия, които да осигурят съответствие с Препоръката по същество, като е възприето виждането, че трябва да бъде изработен самостоятелен нормативен акт. Така ще се осигури цялостна и единна уредба на обществените отношения, свързани с лобирането и ще се избегне се трудно преодолимият проблем с намиране на систематичното място на новата обща уредба, която трябва да бъде създадена, наред със съществуващите правила относно публичността на актовете на държавната и местната власт, които се съдържат в Закона за нормативните актове, Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, Закона за местното самоуправление и местната администрация, Административно процесуалния кодекс. Като се оценява тяхната важност и практическа полезност, се предвижда да бъде приложен методът на препращане към тях.

В изпълнение на поетия ангажимент в процеса по присъединяване към ОИСР за осигуряване на съответствие на националното законодателство с Препоръка на Съвета относно принципите за прозрачност и почтеност в лобирането (OECD/LEGAL/0379) и в изпълнение на мярка „Влизане в сила на законодателни мерки за регулиране на лобистки дейности“ (Q4/2023), стълб „Справедлива България“, компонент „Бизнес среда“, от Националния план за възстановяване и устойчивост (одобрен с Решение № 203 от 7 април 2022 г. на Министерския съвет) в рамките на работна група в Министерството на правосъдието е изготвен проект на Концепция за регулиране на лобистките дейности.

Проектът на Концепция за регулиране на лобистките дейности в Република България е публикуван за обществени консултации на интернет страницата на Министерството на правосъдието и на Портала за обществени консултации за периода 17.11.2023 г. – 18.12.2023 г. В

хода на обсъждането са проведени консултации с ЕК и ОИСР с цел идентифициране на подход за регулиране на лобистките дейности, съобразен с националния контекст.

Проектът на Концепция е утвърден от министъра на правосъдието през м. юли 2024 г., като се цели да се дефинира предметният обхват на обществените отношения в областта на лобирането и те да бъдат уредени трайно и прозрачно с установени правила.

Със заповед на министъра на правосъдието съставът на работната група е актуализиран, а дейността – фокусирана върху подготовката на законопроект, с който да бъде намерен балансиран подход, отговарящ както на препоръките на ОИСР и ЕК, така и на постъпилите становища.

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.
1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).
1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите.
1.4. Посочете задължителните действия, които произтичат от нормативни актове от по-висока степен или от такива от правото на ЕС.
1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

1.2. Цели:

Обща цел:

Създаване на съвременна правна рамка на лобистката дейност в България, която да отчита водещите тенденции и наличните добри практики за регламентиране на прозрачността и публичността на лобирането като една от демократичните форми за представителство и постигане на правомерни обществени, групови и частни интереси.

Конкретна цел 1: Укрепване на общественото доверие към публичната власт.

Оперативна цел 1: Осигуряване на стандарти и процедури, които гарантират прозрачност и отчетност при вземането на решения.

Конкретна цел 2: Подобряване качеството на публичната среда.

Оперативна цел 2.1.: Подобряване на качеството на регулиране на обществените отношения посредством нормативни и общи административни актове.

Оперативна цел 2.2.: Стимулиране на активно участие на гражданите и бизнеса по всички теми на публичния дневен ред.

Както общата, така и конкретните, и оперативните цели следва да бъдат постигнати в рамките на пет години от влизане в сила на законодателните изменения.

С оглед на спецификите на предмета на регулиране (приемане на нормативни и общи административни актове) не е възможно да се предвидят конкретни статистически показатели.

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане. Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

1.3. Варианти за действие:

1.3.1. По проблем 1: „Липса на съвременна правна рамка на лобистката дейност в България, която да отчита водещите тенденции и наличните добри практики за регламентиране на

прозрачността и публичността на лобирането като една от демократичните форми за представителство и постигане на правомерни обществени, групови и частни интереси.“

Вариант „Без действие“:

При вариант „Без действие“ ще се запази съществуващото положение. Няма да бъдат изпълнени поетите от страната ангажименти:

- в процеса по присъединяване към ОИСР за осигуряване на съответствие на националното законодателство с Препоръка на Съвета относно принципите за прозрачност и почтеност в лобирането (OECD/LEGAL/0379);
- за изпълнение на мярка „Влизане в сила на законодателни мерки за регулиране на лобистки дейности“ (Q4/2023), стълб „Справедлива България“, компонент „Бизнес среда“, от Националния план за възстановяване и устойчивост (одобрен с Решение № 203 от 7 април 2022 г. на Министерския съвет;
- препоръките на Европейската комисия в докладите относно върховенството на закона;

Липсата на съвременна правна рамка на лобистката дейност в България ще позволи представителството на интереси да се извършва при неравнопоставени условия и по непрозрачен начин. Липсата на ясни правила за прозрачност на лобистката дейност ще препятства равнопоставената конкуренция на интереси в обществения живот и ще отнеме възможността по законен начин да се осъществяват контактите между представителите на публичната власт и заинтересованите страни по повод теми от техен интерес. Няма да се осъществи проследимост на процеса по вземане на решения и няма да се препятстват нередностите във взаимодействието между гражданите и бизнеса, от една страна, и представителите на публичната власт, от друга.

Вариант 1 „Приемане на Закон за прозрачност и почтеност в управлението“:

Вариантът се състои в приемане на Закон за прозрачност и почтеност в управлението.

Уредбата на представителството на интереси има за цел да го легитимира, като създаде правила за осъществяване на взаимодействие между заинтересованите граждани и организации и институциите по повод на техни решения и конкретни политики. Основна отлика между прозрачното, регулирано представителство на интереси по смисъла на настоящия законопроект и нелегитимното представителство на интереси или представителство на интереси при неравнопоставени условия е в публичността на аргументацията, проследимостта на контактите между представителите на интереси и представителите на публичната власт, видимостта на действителните аргументи и основания за взетите решения.

Очертаните характеристики на отношенията в сферата на лобирането показват необходимост същите да бъдат уредени трайно посредством нормативни правила. Цялостното и прецизно уреждане на тези въпроси ще внесе повече прозрачност и отчетност в дейността на държавните органи и органите на местното самоуправление при осъществяване на правомощията им, ще очертае ясно границата между лобирането като допустима дейност, подчинена на установен от законодателя регламент и преследваща легитимна цел, и ще го разграничи от недопустимите корупционни практики, санкционирани от закона и тежко увреждащи обществения интерес.[11]

За да се преодолее съществуващата негативна нагласа към думата „лобизъм“, в законопроекта като синоним се използва изразът „представителство на интереси“. С приемането на закона ще се постигне повишено доверие в процесите по формулиране политики чрез осигурена прозрачност в процеса на вземане на решения.

Вариант 2 „Предприемане на организационни мерки“:

Приемането на различни методологически или практически инструменти, които нямат правнообвързащ характер, не може да доведе до разрешаване на идентифицираните проблеми при едновременно постигане на поставените цели. При него не се стига до нормативна промяна, а се предлагат действия, обезпечаващи тяхното пълноценно прилагане.

[11] Вж. Цакова, Ивка. Лобизмът (цикъл лекции). С.: Издателство „Дамян Яков“, 2010 г.

Очертаните характеристики на отношенията в сферата на лобирането показват необходимост същите да бъдат уредени трайно посредством нормативни правила, които да регламентират понятията в тази сфера на обществените отношения, правата и задълженията на участниците в правоотношенията по представителството на интереси.

Вариант 2 очевидно не е приемлив, тъй като очевидно няма да постигне целения резултат.

Посочете изследваните варианти, включително алтернативи на предприемането на нормативна промяна.

2. Препоръчителен вариант

2.1. По проблем 1:

Вариант 1 „Приемане на Закон за прозрачност и почтеност в управлението“:

Описание:

Вариантът се състои в приемане на Закон за прозрачност и почтеност в управлението.

Уредбата на представителството на интереси има за цел да го легитимира, като създаде правила за осъществяване на взаимодействие между заинтересованите граждани и организации и институциите по повод на техни решения и конкретни политики. Основна отлика между прозрачното, регулирано представителство на интереси по смисъла на настоящия законопроект и нелегитимното представителство на интереси или представителство на интереси при неравнопоставени условия е в публичността на аргументацията, проследимостта на контактите между представителите на интереси и представителите на публичната власт, видимостта на действителните аргументи и основания за взетите решения.

Очертаните характеристики на отношенията в сферата на лобирането показват необходимост същите да бъдат уредени трайно посредством нормативни правила. Цялостното и прецизно уреждане на тези въпроси ще внесе повече прозрачност и отчетност в дейността на държавните органи и органите на местното самоуправление при осъществяване на правомощията им, ще очертае ясно границата между лобирането като допустима дейност, подчинена на установен от законодателя регламент и преследваща легитимна цел, и ще го разграничи от недопустимите корупционни практики, санкционирани от закона и тежко увреждащи обществения интерес.

За да се преодолее съществуващата негативна нагласа към думата „лобизъм“, в законопроекта като синоним се използва изразът „представителство на интереси“. С приемането на закона ще се постигне повишено доверие в процесите по формулиране политики чрез осигурена прозрачност в процеса на вземане на решения.

Положителни (икономически/социални/икономически) въздействия в тригодишна перспектива: При избиране на Вариант 1 ще се наблюдават следните положителни въздействия:

- цялостното и прецизно уреждане на тези въпроси ще внесе повече прозрачност и отчетност в дейността на държавните органи и органите на местното самоуправление при осъществяване на правомощията им;
- ще се очертае ясно границата между лобирането като допустима дейност, подчинена на установен от законодателя регламент и преследваща легитимна цел;
- ще се разграничи лобизмът от недопустимите корупционни практики, санкционирани от закона и тежко увреждащи обществения интерес.

Опишете накратко най-важните парични и непарични изрази на положителните въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни.

Отрицателни (икономически/социални/икономически) въздействия в тригодишна перспектива:

Не са идентифицирани отрицателни икономически и социални въздействия.

Специфични въздействия в тригодишна перспектива:

- **Въздействия върху малките и средните предприятия:**

Препоръчаният вариант не оказва въздействие върху малките и средните предприятия, тъй като не води до нови разходи по изпълнението на нормативните изисквания, по-строго регулиране на икономическите сектори, както и не ограничава или забранява пускането на продукти на пазара.

- **Административна тежест:**

Административните разходи (административна тежест) се определят като разходите, наложени на предприятията, гражданския сектор, публичните власти и гражданите за спазване на юридическо задължение да предоставят информация на публичните власти или на частни лица за тяхната дейност или производства. Задължението за предоставяне на информация се тълкува в широк смисъл и включва необходимите декларации, отчети, уведомления, регистрации, извършването на мониторинг и оценка. В някои случаи изисканата информация трябва да бъде прехвърлена към публични власти или частни лица, а в други е достатъчно да бъде налична при задължените лица и да бъде предоставена при проверка или при поискване.

За да бъде изчислена административната тежест е необходимо да се набави информация за броя на задължените субекти, средна заплата на служителите, от които се очаква да се извърши съответното действие, както и за нормативно установената честота на извършване на действието на годишна база.

По отношение на препоръчителния вариант за действие, разглеждани във връзка с оценяваната политика за приемане на проекта на Закон за прозрачност и почтеност в управлението към момента наличната информация за изчисляваната тежест за заинтересованите страни е следната:

Предложеният проект на акт ще окаже въздействие върху държавния бюджет.

За осигуряване на прозрачност в процеса на вземане на решения със законопроекта е предвидено създаването на Регистър за прозрачност.

В съответствие с чл. 4а, ал. 1 и 2 от Закона за електронното управление Регистърът за прозрачност е структурирана база данни в електронна форма, съдържаща обстоятелствата, вписани по силата на този закон. Предвидено е редът за вписване, заличаване и удостоверяване на факти и обстоятелства в регистъра да се определя в наредба, издадена от министъра на правосъдието след съгласуване със Сметната палата.

В регистъра се посочват ограничени по обем данни за самите лица, за кръга на интереси, които представляват, дали са ангажирани от друг. Юридическите лица предоставят информация и за броя на лицата, които работят за тях като представители на интереси.

Вписват се и отделните проекти, по които работи съответният представител на интереси, с кого влиза в комуникация, като не се посочва всеки контакт, а само общият им брой.

Регистърът ще осигурява възможност за извършване на справки.

Със законопроекта като подходящ орган, към който да бъде създаден регистърът за прозрачност, е предвидена Сметната палата, а на нейния председател са възложени функции по контрол на лицата, занимаващи се с представителство на интереси.

За нарушение на задълженията, свързани с вписване в регистъра, са предвидени административни наказания, които ще се налагат от председателя на Сметната палата или определени от него длъжностни лица. Като се отчита, че уредбата на представителството на интереси е напълно нова за нашето общество и е необходимо време за нейното осмисляне и

приемане, е предвидено, че през първата година от прилагане на закона няма да бъдат налагани предвидените в него санкции.

При определянето на размера на санкциите е взет предвид чл. 12 от Закона за административните нарушения и наказания, съгласно който административните наказания се налагат с цел да се предупреди и превъзпита нарушителят към спазване на установения правен ред и се въздейства възпитателно и предупредително върху останалите граждани.

Видно от сравнителноправно проучване на законодателството на държави с функциониращa нормативна уредба на лобизма, санкциите в тях варират в широки граници:

Държава	Размер на санкция (минимум и максимум) за различните видове административни нарушения
Германия	€ 20 000 – € 50 000
Австрия	€ 20 000 – € 60 000
Литва	€ 1000 – € 4000
Хърватия	€ 500 – € 3000
Словения	€ 400 – € 4000

Избраните в предложения законопроект размери на санкции съответстват на степента на икономическо развитие на държавата, както и на обстоятелството, че става въпрос за изцяло нова за Република България нормативна уредба.

Като се разчита главно на тази функция на санкциите и като се отчита, че уредбата на представителство на интереси е напълно нова за нашето общество и е необходимо време за нейното осмисляне и приемане, е предвидено, че през първата година от прилагане на закона няма да бъдат налагани предвидените в него санкции.

Съгласно данни, предоставени от Сметната палата, за прилагане на новата правна уредба е необходимо да се осигури финансиране за:

1. Изграждане и поддържане на Регистъра за прозрачност

– през първата година - 200 000 лв. за изграждане на регистъра и 50 000 лв. за неговата поддръжка;

- през следващите години - по 50 000 лв. на година за неговата поддръжка.

2. Повишаване на щатната численост на Сметната палата с 20 щатни бройки – администратори на системата – 1 бр., контрол на лицата, занимаващи се с представителство на интереси – 19 бр.

Разчетите са направени за 20 бройки, като е предвидена 3 000 лв. работна заплата, планиран е 20 % прослужено време и осигурителни вноски за работодателя в нормативно определения размер.

Разходите, необходими за изплащане на възнагражденията и свързаните с тях осигурителни вноски, са по 1 036 800 лв. на година.

3. Обучение на наетите 20 бр. служители – по 20 000 лв. на година;

4. Обособяване, оборудване и поддръжка на работни места

- през първата година - 40 000 лв. за закупуване на компютри, 20 000 лв. за обзавеждане и оборудване и 20 000 лв. за консумативи;

- през следващите години - по 20 000 лв. на година за консумативи.

Общо необходимите средства са:
За първата година:
Разходи 1 386 800 лв.
Текущи разходи 1 146 800 лв.
в т. ч. персонал 1 036 800 лв.
Капиталови разходи 240 000 лв.

За всяка следваща година:
Разходи 1 126 800 лв.
Текущи разходи 1 126 800 лв.
в т. ч. персонал 1 036 800 лв.

На тази основа се определя, че за реализиране на разглежданите варианти в обхвата на тази оценка се идентифицират въздействия, водещи до увеличаване на административната тежест.

В хода на обществените консултации и обсъждане на предложения законопроект ще бъде направена допълнителна преценка на административната тежест въз основа на получената допълнителна информация от заинтересованите страни и от органите, с ангажименти в процеса.

Посочете промяната в административната тежест за заинтересованите страни.

Посочете дали се създават нови регулаторни режими или регистри, както и дали се засягат съществуващи регулаторни режими и регистри.

Посочете дали предложението надхвърля минималните изисквания за административна тежест на ЕС.

Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант:

Липсват идентифицирани значителни рискове, които могат да бъдат свързани с въвеждането на препоръчителния вариант.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, които са различни от отрицателните въздействия, например възникване на съдебни спорове и др.

3. Разходи и ползи от вариантите за действие

3.1. По проблем 1:

Варианти за действие:	**Общи годишни разходи**	**Общи годишни ползи**
Препоръчителен вариант: Вариант „Приемане на Закон за прозрачност и почтеност в управлението“	По отношение на вариантите за действие, разглеждани във връзка с оценяваната политика за приемане на проекта на Закон за прозрачност и почтеност в управлението, към момента наличната информация за изчисляваната тежест за заинтересованите страни е следната: Предложеният проект на акт ще окаже въздействие върху държавния бюджет. За осигуряване на прозрачност в процеса на вземане на решения със законопроекта е предвидено	Препоръчителният вариант предвижда създаване на регистър за прозрачност към Сметната палата. Ползите в макроикономически аспект за България при ефективното изпълнение на изискванията на законопроекта биха били съществени. Предлаганата регулация е свързана с ограничаване на корупционни практики, което от своя страна ще доведе до подобряването на икономическата стабилност и инвестиционния климат в страната.

	създаването на Регистър за прозрачност. В регистъра се посочват ограничени по обем данни са самите лица, за кръга на интереси, които представляват, дали са ангажирани от друг. Юридическите лица предоставят информация и за броя на лицата, които работят за тях като представители на интереси. Вписват се и отделните проекти, по които работи съответният представител на интереси, с кого влиза в комуникация, като не се посочва всеки контакт, а само общият им брой. Регистърът ще осигурява възможност за извършване на справки. Със законопроекта като подходящ орган, към който да бъде създаден регистърът за прозрачност, е предвидена Сметната палата, а на нейния председател са възложени функции по контрол на лицата, занимаващи се с представителство на интереси. За прилагане на новата правна уредба е необходимо да се осигури финансиране за: 1. Изграждане и поддържане на Регистъра за прозрачност – през първата година - 200 000 лв. за изграждане на регистъра и 50 000 лв. за неговата поддръжка; - през следващите години - по 50 000 лв. на година за неговата поддръжка. 2. Повишаване на щатната численост на Сметната палата с 20 щатни бройки –администратори на системата – 1 бр., контрол на лицата, занимаващи се с представителство на интереси – 19 бр. Разчетите са направени за 20 бройки, като е предвидена 3 000 лв. работна заплата, планиран е 20 % прослужено време и осигурителни вноски за работодателя в нормативно определения размер. Разходите, необходими за изплащане на възнагражденията и свързаните с тях осигурителни вноски, са по 1 036 800 лв. на година.	В този смисъл чрез намаляване на случаите, свързани с корупция, ще бъде постигнато по-високо ниво на доверие в институциите както от страна на гражданското общество, така и на бизнеса. При препоръчителния вариант ще се наблюдават следните положителни въздействия: - цялостното и прецизно уреждане на тези въпроси ще внесе повече прозрачност и отчетност в дейността на държавните органи и органите на местното самоуправление при осъществяване на правомощията им; - ще се очертае ясно границата между лобирането като допустима дейност, подчинена на установен от законодателя регламент и преследваща легитимна цел; - ще се разграничи лобирането от недопустимите корупционни практики, санкционирани от закона и тежко увреждащи обществения интерес; - ще бъде укрепено общественото доверие към публичната власт; - ще бъде подобрено качеството на публичната среда.

	3. Обучение на наетите 20 бр. служители – по 20 000 лв. на година; 4. Обособяване, оборудване и поддръжка на работни места - през първата година - 40 000 лв. за закупуване на компютри, 20 000 лв. за обзавеждане и оборудване и 20 000 лв. за консумативи; - през следващите години - по 20 000 лв. на година за консумативи. Общо необходимите средства са: За първата година: Разходи 1 386 800 лв. Текущи разходи 1 146 800 лв. в т. ч. персонал 1 036 800 лв. Капиталови разходи 240 000 лв. За всяка следваща година: Разходи 1 126 800 лв. Текущи разходи 1 126 800 лв. в т. ч. персонал 1 036 800 лв.	
Вариант 0 „Без действие“	Не е приложимо.	Не са идентифицирани общи годишни ползи.
Вариант „Предприемане на организационни мерки“	Не е приложимо.	Не са идентифицирани общи годишни ползи.
	Опишете качествено и количествено всички значителни разходи и ползи на годишна база и коя от заинтересованите страни ще ги понесе. Използвайте приблизителни цифри и диапазони, включително парични разходи (в лв.).	

4. Проведени консултации

Консултации:

Проектът на Концепция за регулиране на лобистките дейности в Република България е публикуван за обществени консултации на интернет страницата на Министерството на правосъдието и на Портала за обществени консултации за периода 17.11.2023 г. – 18.12.2023 г. В хода на обсъждането са проведени консултации с ЕК и ОИСР с цел идентифициране на подход за регулиране на лобистките дейности, съобразен с националния контекст.

В изпълнение на Закона за нормативните актове, Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието на МС и Ръководството за извършване на предварителна оценка на въздействието на МС от 2019 г., Министерството на правосъдието на Република България обяви обществена консултация като част от процедурата по изготвяне на настоящата цялостна предварителна оценка на въздействието.

Консултацията имаше за свои адресати всички заинтересовани страни и широката общественост.

Консултацията бе предназначена да послужи и като информационен канал за получаване на мнения и становища от заинтересованите страни.

Консултацията бе открита под формата на Въпросник, относно оценка на въздействието на проект на Закон за прозрачност и почтеност в управлението, публикуван на интернет страницата на Министерството на правосъдието и на Портала за обществени консултации, със срок за получаване на приноси в периода от 25.07.2025 г. до 25.08.2025 г.

По време на консултацията всички заинтересовани са получили възможността свободно да изразят своето мнение и да направят своите предложения в разглежданата област на действие на политики. За участие в обществената консултацията те са могли да попълнят въпросника, да публикуват становища и коментари на Портала за обществени консултации, както и да изпратят своите становища и отговори до Министерството на правосъдието.

Обработените резултати от консултацията в обобщен вид са представени в настоящия доклад за цялостна предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за прозрачност и почтеност в управлението.

По законопроекта се планира да бъде проведена обществена консултация в съответствие с изискванията на чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове, посредством публикуването на проекта, мотивите към него и цялостната оценка на въздействието на Портала за обществени консултации и на интернет страницата на Министерството на правосъдието.

Предвижда се общественото обсъждане да бъде в срок от 30 дни.

В съответствие с чл. 26, ал. 5 от Закона за нормативните актове справката за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения в резултат на проведените обществени консултации ще бъде публикувана на интернет страницата на Министерството на правосъдието и на Портала за обществени консултации.

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

5. Привеждане в действие и изпълнение

От коя дата предложението влиза в сила?	В зависимост от датата на обнародване на закона *ден/ месец/ година*

Коя институция ще отговаря за изпълнението на предложението и за контрола?

Със законопроекта като орган, към който да бъде създаден регистърът за прозрачност, е предвидена Сметната палата, а на нейния председател са възложени функции по контрол на лицата, занимаващи се с представителство на интереси.

Основа за това решение дава не само високата степен на независимост и обществено доверие в Сметната палата, но и успешното изпълнение от нейна страна на сходни функции, възложени с други специални закони, напр. Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни и други длъжности (отм.) и Изборния кодекс, съгласно който Единният публичен регистър на партиите, коалициите и инициативните комитети се създава в Сметната палата.

За нарушение на задълженията, свързани с вписване в регистъра, са предвидени административни наказания, които ще се налагат от председателя на Сметната палата или определени от него длъжностни лица. Като се отчита, че уредбата на представителство на интереси е напълно нова за нашето общество и е необходимо време за нейното осмисляне и приемане, е предвидено, че през първата година от прилагане на закона няма да бъдат налагани предвидените в него санкции.

Предложението предвижда разходи за Сметната палата, които са отразени във финансовите разчети, описани в Доклада за цялостна предварителна оценка на въздействието на проект на Закон за прозрачност и почтеност в управлението.

Редът за вписване, заличаване и удостоверяване на факти и обстоятелства в регистъра е предвидено да се определя в наредба, издадена от министъра на правосъдието след съгласуване със Сметната палата.

Посочете отговорната институция за изпълнението на предложението. Посочете дали предложението предвижда разходи за отговорната или друга институция?

Име, длъжност и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на цялостната предварителна оценка на въздействието:

17.10.2025 г.

X

Д-Р ЛЮБОМИР ТАЛЕВ
директор на дирекция СЗ
Signed by: Lyubomir Nikolaev Talev